

EEN GEVAL VAN INDUCTIE-PSYCHOSE

door A. J. J. VREEBURG, arts
(uit de Jelgersma-kliniek te Oegstgeest)

Op 15 november 1961 bereikte ons het verzoek tot opname in de gesloten afdeling van een toen 70-jarige vrouw. Het betrof hier de oudste van twee samenwonende zusters, welke beide dames al jaren lang moeilijkheden veroorzaakten en zich steeds meer van de buitenwereld afzonderden. Aangezien het bij nadere informatie bleek dat de jongste reeds eerder was verpleegd t.w. van 4-9-1956 tot 9-8-1957 resp. in de Rijks Psychiatrische Inrichting te Grave en Sancta Maria te Noordwijkerhout, werd besloten beide patiënten op te nemen. Dit omdat het vermoeden bestond dat de oudste van de twee, volkomen door haar 10 jaar jongere zuster werd overheerst, zodat wij hier met een inductie psychose te maken konden hebben. Beide patiënten wil ik hier verder bij hun voorletter noemen, de jongste, reeds eerder opgenomen P; de oudste H.

Het verzoek tot opname ging uit van het gemeentebestuur van de betrokken gemeente, dat aan de geconsulteerde collega de volgende inlichtingen verschafte:

„De dames sluiten zich reeds jaren van de buitenwereld af. Zij verzamelen katten, welke in grote hoeveelheden in de achtertuin liggen begraven. De electriciteit is afgesloten, men schijnt petroleum te stoken. Er zijn ettelijke conflicten met de burens geweest, welke burens doodsbang zijn voor de dames”.

Zijn bezoek aan het huis om zich persoonlijk op de hoogte te stellen, gelukte niet op de normale wijze. Aan de voorzijde van het huis waren de ramen en de huisdeur geblindeld, terwijl de elektrische bel niet werkte. Tikken op de ramen sorteerde geen effect. Via de tuin van het naastliggende huis verschafte hij zich toen toegang tot de woning, welke aan de achterzijde een gruwelijke aanblik bood. Zwarte vodden hingen aan de waslijnen, de tuin was geheel verwilderd, het huis beroekt, verveloos en vervuild. Het meubilair, voorzover van buitenaf zichtbaar, was versleten en opgetast met rommel en oude lappen. In het schemerdonker van de keuken ontwaarde hij een magere, vreemd uitgedoste vrouw, die onmiddellijk begon te kijven en een stortvloed van agressieve en paranoïde bewoordingen uitte. Aangezien zij de buitendeuren afsloot, restte hem niets dan de tuin weer te verlaten. Op grond van het waargenomene, voelde hij zich gerechtigd een geneeskundige verklaring af te geven, waarop een machtiging voor opname in de gesloten afdeling werd verleend. Beide patiënten werden hierop uit hun woning gehaald en naar onze inrichting overgebracht.

De toestand, waarin men de woning aantrof tart alle beschrijvingen. Het was een parterre woning, bestaande uit vier kamers, keuken en badkamer. Aangezien de patiënten weigerden hun gas en licht te betalen waren zij reeds sinds geruime tijd afgesloten. Voor verlichting en verwarming dienden enkele petroleumlampen en petroleumstelletjes, waarvan de vele lekken met zilverpapier en aluminiumfolie waren dichtgestopt. Alle beschikbare ruimte was ingenomen door grote meubelstukken waarop de meest verschillende zaken waren opgestapeld. Op vele plaatsen kon men zich slechts zijdelings bewegen en moest men oppassen niet in een gat te vallen, waardoor de katten zich vrije toegang onder de vloeren konden verschaffen. Voor deze beesten was in enkele kamers en de keuken een vrije ruimte uitgespaard waar zich op de grond een menigte van oude blikjes en schaaltes bevond, waarin en waarop een behoorlijk gevarieerd menu gereed stond. Voor het huis bevond zich een klein tuintje en in de daaraan grenzende kamer stonden verdekt twee stoelen achter het raam opgesteld, van waaruit de patiënten de omwonenden en voorbijgangers konden bespieden. De tuin aan de achterzijde van het huis was oorspronkelijk door 3 lage schuttingen omgeven doch de omwonenden hadden deze verhoogd tot ruim 2 meter en in het er achter gelegen flatgebouw was men ertoe overgegaan een schijnwerper te monteren teneinde bij onraad de tuin van onze patiënten te kunnen verlichten.

Bij opname

Bij opname zagen wij twee sterk verwaarloosde, verwilderde en in slechte voedingstoestand verkerende vrouwen. P., de jongste dus, was in weinig meer dan vodden gekleed. Haar sluike, grijze haar hing wanordelijk om het hoofd. Achter een oud-modieuze bril schitterden een paar fel verontwaardigde ogen. Een driekwart lange, besmeurde rok, beide voeten gestoken in gescheurde Noorse skisokken, om de schouders een oude, zwarte stola, het hoofd wat achterover en in de mond een sigarettenpeukje, wat zij gedurende het spreken voortdurend van de ene naar de andere mondhoek rolde, toonden ons het beeld van een uit haar strijd gerukte vrouw, die zich wel overrompeld, doch niet verslagen wist. Achter haar was een oud dametje gezeten, dat een verslagen en bedroefde indruk maakte. Ondanks haar verwaarloosde toestand, toonde zij in haar met bandjes en strikjes opgesierde kleding een zeker maintien. P. reageerde bij binnenkomen in de onderzoekkamer zeer heftig. Zij waarschuwde ons tegen de gevolgen, die deze opname voor onze carrière zou hebben. Patiënte bleek zeer goed op de hoogte te zijn met de bepalingen van de krankzinnigenwet en bestreed het recht van deze opname speciaal waar het haar zuster betrof. In een stortvloed van woorden beschuldigde zij de gehele Nederland-

se rechterlijke macht van corruptie. Zij beweerde in een isolatie-schizofreen-systeem gewikkeld te zijn. „Men meent dat ik schizofreen ben. De Officier van Justitie te X heeft een bezettings-systeem, waarmee hij de Berkelse arts levenslang heeft bezorgd. Dat is het isolatie-schizofreen-systeem”, welke naam zij ervoor heeft bedacht. Het is gesplitst in een I.S. procedure en een I.S. methode. De methode bestaat erin dat men iemand voortdurend angsten bezorgt, kou laat vatten, b.v. wat men met haar in 1957 heeft gedaan. Eerst een uur in een warm glazen kamertje en dan in een auto met geopende raampjes in vliegende vaart rond te rijden. Dat systeem ruïneert iemand volkomen, zowel financieel als economisch en maatschappelijk.

De uitvoerder van het systeem, de hierboven genoemde Mr. X heeft een complex, dat hij vernietigen moet. Hij is bezeten met het vernietigingscomplex, zowel voor mens als voor dier. „Met het I.S.-systeem zoeken zij de zwakke plekken op. Bij mij is dat de dierenliefde, in mijn woonplaats houden zij die niet omdat zij op de belasting zitten. Tegen de buitenwereld doen zij het voorkomen, of ik een kattencomplex heb, dat gebruiken zij nu om mij uit mijn huis te zetten via de I.S.-methode. Deze methode is erop gericht om iemand te isoleren. De gehele omgeving wordt tegen iemand opgezet. Zij verspreiden alle mogelijke lasterpraat o.a. dat je gevaarlijk bent voor kinderen, dat je 32 katten hebt. Het gevolg is dat een ieder afkerig van je wordt en de kinderen op je afsturen, die stenen door de ramen gooien en de deur met bijtende vloeistoffen insmeren. Daarnaast voert men processen wegens belediging, dit, omdat bij belediging geen bewijs nodig is, wel bij smaadschrift. Via de schizofreen-processen worden vele onschuldigen de gevangenis of inrichtingen ingewerkt”. Zij vergelijkt zich hier met de zaak dr. O. en de Meulenbelt-affaire, waar zij alles vanaf beweert te weten. Meent ook dat men daarom bang voor haar is en haar laat opsluiten. Hiermede zal men toch niet veel bereiken, aangezien haar aantekeningen in goede handen zijn. Eens zal alles gepubliceerd worden. Zij maakt er geen rechtzaak van, omdat de justitie in Nederland toch corrupt is. Patiënte beweert de enige te zijn, die de I.S.-procedure kent. Zij heeft er ook een rapport over geschreven aan de secretaris-generaal der UNO. Tijdens deze hele tirade zit H. er zwijgend bij, wordt soms door haar zus in het gesprek betrokken, doch alleen maar om diens woorden te bevestigen. Wanneer men haar persoonlijk over de zaak benadert, beweert zij er niet het fijne van te weten. „Immers ik deed de huishouding en P. voerde de verdediging. Dag en nacht was zij in haar kamer bezig met schrijven, zij was het die alles organiseerde, zij is immers de knapste. Wist ook van tevoren al wanneer er moeilijkheden kwamen en wat wij daar tegen moesten doen. De laatste tijd hadden

wij een bewakingssysteem ontworpen, waarbij wij 's nachts om de beurt de wacht hielden om niet overrompeld te worden en u ziet, nu is het toch gebeurd. Wij deden het niet voor niets. Wij sloten ons toch niet ten onrechte af, dat ziet u nu toch maar, zij hebben ons toch opgepakt. Iedereen is tegen ons, vaak was het P. ook te veel om alles alleen te doen, maar wanneer wij een advocaat namen om ons te beschermen dan begonnen zij er aanvankelijk enthousiast aan, doch gingen er niet mee door. Zij werden dan natuurlijk ge-waarschuwd dat zij ons niet mochten helpen, zo ging het overal mee, wij werden geïsoleerd en de gehele bedoeling was om ons het huis uit te krijgen." Steeds doet H. hierbij een beroep op P. „Vraagt u het haar, zij weet dat allemaal veel beter". Zij distantieert zich wat van het Isolatie-Schizofreen-systeem, doch haar overtuiging dat men met allerlei onwettige middelen poogt hun het huis uit te zetten is onwrikbaar. Nu zij hier zit hebben zij hun kans om de boel leeg te slepen, zij zal er wel nooit meer terug komen. Onze verzekering dat niemand daar het recht toe heeft, doet zij af met de opmerking: „Ach dan weet u niet wat er in onze gemeente alle-maal gebeurt, daar kun je van alles met de mensen doen, zonder dat er een beroep op recht mogelijk is".

Beide patiënten komen uit een gezin van zes kinderen, waarvan zij resp. het derde en het zesde kind zijn. Vader was notaris in een plattelandsgemeente in het noorden van het land en is in 1915 op 68-jarige leeftijd aan een coloncarcinoom overleden. Hij wordt beschreven als een bedaarde, rustige man, die echter tegenover de kinderen een autoritaire houding aannam en geen tegenspraak duldde. De moeder zou een lieve en rustige vrouw zijn, die buiten de vakanties, met de kinderen in de stad woonde, waar zij op school gingen. H. liep de H.B.S. af, behaalde het diploma Franse Handelscorrespondentie, steno en typen. Op 27-jarige leeftijd ge-huwd, welke man is overleden. Op 51-jarige leeftijd voor de 2e maal gehuwd, van welke man zij thans gescheiden leeft. P. volgde 3-jarige H.B.S., maakte het niet af, omdat zij er geen zin in had, waarna zij op kantoor ging werken. Op 21-jarige leeftijd gehuwd met een man, van wie zij zich drie jaar later liet scheiden, omdat hij het met een andere vrouw zou houden. Korte tijd nadien is zij naar Indië gegaan, waar zij bij een gehuwde zuster woonde, zij werkte als steno-typiste op een gouvernementsbedrijf en een handelskantoor. In 1928 kwam zij naar Nederland terug om haar moeder te verzorgen, die ernstig ziek was. Daar zij geen werkkring kon vinden, t.g.v. de crisisjaren, is zij verder thuis gebleven. In deze crisisjaren verloor de familie een deel van haar bezittingen, terwijl ook de eerste wereldoorlog in dit opzicht niet ongemerkt voorbij was gegaan. Tijdens de tweede wereldoorlog weer op kan-toor. Zij werkte op het Provinciaal bureau voor oorlogsslacht-

offers. P. had daar naar eigen zeggen veel conflicten, omdat er slecht of in het geheel niet werd gewerkt. Na de opheffing van dit bureau is zij voorgoed thuis gebleven om haar moeder te verzorgen, die in 1940 een beroerte had gekregen en sedertdien wat sukkelend was. Deze moeder overleed in 1949 op 86-jarige leeftijd, waarna P. enige bewoonster was van een huis, wat naar de mening van het gemeentebestuur der betrokken gemeente bij de huidige woningnood een ontoelaatbare toestand was. Zij werd hierover benaderd en men stelde haar voor het huis te ontruimen. Toen zij zich hier tegen verzette, is haar aangezegd, dat zij dan een deel ervan moest verhuren. Hiermede begon een periode waarin patiënte in voortdurende conflicten met het betrokken gemeentebestuur leefde.

Voorstellen die zij deed werden naar haar mening ten onrechte verworpen of aangehouden tot de betrokkenen elders onderdak hadden gevonden. Over de ontvangst, die zij haar toekomstige huurders bereidde, zijn geen exacte gegevens bekend, doch gezien de figuur van patiënte zal deze houding niet welwillend zijn geweest. Hierbij kwam voor P. een andere belastende omstandigheid. De huiseigenaar wilde een van zijn kinderen, die op het punt van huwen stond, in het huis van patiënte onderbrengen. Door dit voornemen voelde P. zich bijzonder bedreigd en wanneer men daarbij weet dat naast haar reeds een dochter van de huiseigenaar woonde en boven haar een oud-inspecteur van politie (S.) kwam, die wegens wangedrag in de oorlog was ontslagen en een vriend van de huiseigenaar was, dan zien wij een situatie voor ons, waarin het voor deze, tot queruleren neigende patiënte onmogelijk was om niet in conflicten te geraken.

P. meende dat men het bij voortduring op haar gemunt had, men wilde haar compromitteren teneinde een gelegenheid te vinden haar uit huis te zetten. Hiervoor werd het Isolatie-Schizofreen systeem gebruikt, waarmede men de zwakke plekken van iemand opzoekt. Bij haar zou dat de dierenliefde zijn. Voor opname had men een motief nodig en dat waren de poezen. Elke poes die er liep was van haar, beweerde S., zij zou een poezencomplex hebben. Het gevormde complot — de gehele buurt deed eraan mee — haalde 's nachts poezen op en zette deze bij haar in de achtertuin, in de hoop dat zij ze binnen zou halen. Eens schudde een jongen een hele zak bij haar in de tuin leeg, liep toen naar boven en lachte op een speciale manier tegen de heer S. Ook waren er waarvan men de onderkaak intrapte en ze dan onder de vloeren liet doodhongereren. Patiënte kon de dieren horen jammeren en heeft daarover een aanklacht ingediend. Dit verhaal kon worden geobjectiverd en inderdaad is de politie ertoe overgegaan om op haar beschuldigingen de vloer in een van de huizen open te breken. Patiënte kreeg toen zelf de gelegenheid een onderzoek in te stellen,

doch kon niets vinden. Toen het gat was dicht gemaakt en patiënte daarna beweerde dat gejammer weer te horen, hield men haar voor afwijkend en werd er op haar beschuldigingen niet meer gereageerd. Inmiddels had P. op last van het gemeentebestuur H. en diens echtgenoot in huis moeten nemen, die voordien een paar kamers bewoonden. P. vertelt dat haar zwager een psychopaath was, die men bij haar in huis heeft geplaatst om haar het leven onmogelijk te maken. Hij was de man die men nodig had om namens de familie te tekenen voor opname in een Psychiatrische Inrichting. Zij werd in die jaren in toenemende mate agressief, met name tegen de politie, die onvoldoende reageerde op haar beschuldigingen tegen de omgeving, waardoor zij zich bedreigd voelde. Deze agressiviteit uitte zich in slaan, vechten, gooien met stenen en uitschelden van dienstdoende politie-agenten. 's Nachts zwierf zij op straat rond, daarbij vergezeld door H., waarbij de beide dames loslopende poezen verzorgden en zich hinderlijk voor hun omgeving gedroegen. Zo liepen zij 's nachts miauwend rond om de beesten te lokken. Verschillende malen moest zij door de politie geïnterneerd worden, doch tot een opname kwam het niet.

Inmiddels meende P. dat ook haar zwager in het complot zat. Zij had dat gemerkt aan zijn houding en aan de manier waarop hij met zijn vrouw omging. Deze man werd op een gegeven moment met vereende krachten de deur uitgewerkt. Wanneer H. over die tijd spreekt, bekent zij het aanvankelijk heel erg gevonden te hebben, doch zij vertrouwde op P., die zoveel knapper was dan zij; P. zei immers dat hij een psychopaath was en hij het met een andere vrouw hield. Deze zwager wist ons per brief het volgende te vertellen: „Mijn gewezen vrouw H. wordt in alles volkomen door haar zuster overheerst. Zij volgt deze in alle dwaze escapades, te weten 's nachts op de kattenvangst gaan, sluipende langs de huizen. Katten mee naar huis nemen en als er te veel komen ze afmaken op een wijze, welke ik meer dan sadistisch vond. De arme dieren werden in een leeg aquarium gezet en met aether en chloroform langzaam gedood. Aangezien zij niet met de dosering op de hoogte zijn betekende dit een lijdensweg. Het overbodige werk dat de vele katten van mijn schoonzuster ook aan mijn vrouw bezorgde, liet mij op het 5e plan komen. Onder overbodig werk versta ik: viskoppen koken, bakken en schoonmaken, kattenharen enz. opruimen, waardoor er geen tijd was om iets aan haar eigen huishouding te doen, zodat onze kamers in verre staat van vervuiling geraakten. Als ik ziek was kon er geen arts binnen gelaten worden en moest ik 'bij vrienden uitzielen. Toen ik beu werd van de ergerlijke verwaarlozing en achteruitzetting heeft mijn vrouw mij in vereniging met mijn schoonzuster schreeuwende en gillende de deur uitgeduwd met de woorden, „Je komt er nooit meer in”. Mijn

vrouw is ontoegankelijk voor goede raad, zij en haar zuster beschouwen alle mensen als vijanden". In september 1956 werd P. door de politie opnieuw geïnterneerd en men besloot haar te doen opnemen in de Rijks-Psychiatrische Inrichting te Grave. Bij opname uitte zij daar haar wanen omtrent het Isolatie-Schizofreenstelsel, dat erop gericht was haar te vernietigen en haar haar huis te ontnemen. Zij beklagde zich over haar onrechtmatige behandeling en over de rechtsverkrachting in Nederland. Na enige maanden werd zij op verzoek van de familie overgeplaatst naar Sancta Maria te Noordwijkerhout, en vandaar met proefverlof naar huis gezonden, waarbij voor de tijd van het proefverlof een provisioneel bewindvoerder werd aangesteld. P. meende, dat men haar had ontslagen omdat de tijd nog niet rijp was om haar te vernietigen. Zij was te goed op de hoogte met de bestaande corruptie waarin de Officier van Justitie te X., die haar had laten opnemen, nu de centrale figuur was geworden. Deze noemde zij een collaborateur en zou met haar bovenbuurman, de heer S., die zij een oud Zwartfronter noemt, in verbinding staan. Inmiddels was de huiseigenaar niet meer bereid iets aan de woning van de beide dames te doen.

P., die zich terdege over de zaken had geïnformeerd, vermoedde, niet ten onrechte, dat hij daarmee wilde proberen haar het huis uit te krijgen. Kon hij aantonen dat zij het huis ergerlijk verwaarloosden, dan was de weg open om haar langs gerechtelijke weg de huur op te zeggen. Hierdoor gingen onze patiënten volkomen in het defensief. Slechts 's avonds laat waagden zij zich op straat. Overdag moest H. de noodzakelijke boodschappen doen, terwijl P. bij voortduring bezig was met verweerschriften. Voor niemand werd de deur meer open gedaan, iedereen was een handlanger en als de deur even open zou staan, kon de dochter van de huisbaas, die naast hen woonde, naar binnen schieten. In de loop van 1961 werd in de betrokken gemeente het voltage omgeschakeld op 220 V. Onze patiënten weigerden echter iemand binnen te laten, zodat de electriciteit werd afgesneden. Wegens wanbetaling werd ook de gastoevoer afgesneden, zodat er een onleefbare situatie ging ontstaan. De dames meenden dat alles afgesproken werk was om hen te dwingen het huis open te maken en verscherpten hun bewaking. 's Nachts zaten zij om beurten, vaak ook samen, achter de ramen, waarbij zij merkten dat het net om hen werd dichtgetrokken. Men gaf elkaar seinen, hier liep iemand, daar ging een licht aan en uit en vaak liet de bovenbuurman 's avonds laat de hond uit, waarbij hij de bedoeling had om te zien of zij wel op hun post waren. Dat twee, op deze manier levende vrouwen een schrik voor de omgeving waren en een mikpunt voor plagerijen van de kinderen uit de buurt, laat zich begrijpen. Hoe aan deze toestand een einde kwam deelde ik reeds mede.

Na opname werd besloten beide patiënten voorlopig te scheiden en zeker met H. dagelijks over de gang van zaken te spreken. Haar overtuiging was en bleef onwrikbaar. Voor haar stond vast dat men haar uit het huis had willen slepen en daarbij geen moeite had gespaard. Steeds herhaalde zij dat P. het allemaal had gezegd en dat het nu toch maar was gebeurd. De laatste jaren had zij in een voortdurende angst geleefd en de laatste maanden waren rond-uit een hel voor haar. Zij kon niet tot het inzicht komen, dat wanneer zij de hele kwestie van de tegenover gestelde zijde bekeek, alles verklaarbaar was, en dat zij juist door haar onwrikbaar geloof in P., in deze situatie terecht was gekomen. Steeds weer herhaalde zij: „U had alles eens mee moeten maken en zien hoe P. de verdediging voerde”. Dagelijks informeerde zij ook hoe het met P. was, of zij niet slecht was behandeld en of zij nog niet was weggehaald. Dit was waarlijk een credo quia ad ab surdum.

P. uitte in brieven aan haar familie en bekenden enerzijds haar verontwaardiging over de opname, anderzijds bleek zij zich hier toch wel veilig te voelen. Zij durfde, hoewel haar vrij wandelen was toegestaan, de poort niet uit, omdat zij dan wel geruisloos zou verdwijnen. Onder het oog van alle patiënten zou Mr. X. haar niet weg durven slepen, dan waren er te veel getuigen. Overigens twijfelde zij er niet aan dat zij wel eens weggevoerd zou worden om zoals zij het zegt „in de ijsskoude kelders opgeborgen te worden”, waar men haar de ribben intrapt. Zij weet immers te veel, zij moet verdwijnen.

Uit haar correspondentie bleek dat P. haar waan over onrechtmatige behandeling bij diverse familieleden en bekenden, had weten te induceren. Herhaaldelijk troffen wij zinsneden aan als: „Is het ze dan toch maar gelukt”. Uit deze groep komt met name een alleenwonende zus van beide patiënten naar voren. Deze zus bleek zich gedurende de laatste jaren intensief met onze beide patiënten bemoeid te hebben en was ook volkomen op de hoogte met de toestand in huis. Zij kon hier echter niets abnormaals in zien, iedereen kon immers leven zoals hij wilde. Zij wenste niet te spreken over P's waan omtrent het isolatie-schizofreen systeem, vertelde echter dat zij een vrouw was, die haar hele leven voor het recht had gestreden.

Dat haar beide zusters slachtoffers waren van machinaties van hogerhand was voor haar duidelijk. Enig bewijs kon ook zij hiervoor niet leveren en ook zij beriep zich op uitlatingen van P. zonder in staat te zijn enige objectivering in deze zaak te betrachten.

Na een korte observatie werd besloten H. naar de open afdeling over te plaatsen, waarbij haar werd medegedeeld, dat zij de inrichting kon verlaten.

H. bleek echter te zeer aan P. gebonden, zij kon er niet toe beslui-

ten weg te gaan. Daarbij voegde zich de vrees, dat wij, bij haar afwezigheid, P. aan de meergenoemde Officier van Justitie zouden uitleveren. Was het aanvankelijk zo, dat wij de indruk hadden H. uit haar staat van horigheid los te kunnen maken, thans voert zij met P. en de hierboven genoemde zuster een gesloten front, waardoor al onze pogingen om de patiënten op een verantwoorde wijze in de maatschappij te plaatsen, gedoemd lijken te mislukken.

EEN GEVAL VAN EROTISCH MASOCHISME

door C. J. A. SOMERS, arts
(uit de Jelgersma-kliniek te Oegstgeest)

Van Tijl Uilenspiegel wordt verteld, dat wanneer hij in zijn Westfaalse vaderland rondtrok zinnend op nieuwe schelmenstreken, hij met een veel beter humeur moeizaam een heuvel opklauterde, dan wanneer hij met een veel snellere vaart en schijnbaar moeiteloos aan de afdaling kon beginnen. Hij legde dat zo uit: „Als je zo naar boven klimt, dan proef je al de vreugde van het uitzicht straks en de gemakkelijke wandeling naar beneden, terwijl je bij de afdaling weer met zorg en kommer de volgende helling naar boven ziet opdoemen”. In onze meer moderne tijd brengen alpinisten in alles zich ontzeggende zelftucht en harde fysieke en mentale training jaren door om tenslotte een ijzingwekkende bergtop te beklimmen, bij de overwinning de top in de mist gehuld te vinden en mopperend aan de afdaling te moeten beginnen, niet vanwege de mist, maar omdat een van te voren schier onoverwinnelijk stuk bergwand achteraf teleurstellend gemakkelijk was gebleken. Een inzender van een open brief aan een Londens dagblad, door Theodor Reik geciteerd, beschrijft de geneugten van een lang verbeide skivakantie in de bergen: „Als je erin slaagt armen en benen heel te houden, ben je nog goed af. In ieder geval kost het je vele vernederende, pijnlijke en oncomfortabele uren, die je voor veel minder geld lezend of duttend in een gemakkelijke stoel bij de kachel had kunnen doorbrengen, met de poes opgerold aan je voeten”. De tirade eindigde met de verzuchting: „De mens is toch eigenlijk een masochistisch dier”. Dat men nooit bergen behoeft te hebben beklommen, zelfs niet in zijn dromen, en toch in zelfbestraffing een triest noodlot gedwongen kan worden tegemoet te gaan, kan de nu volgende ziektegeschiedenis leren. Volgens de diepte-psychologische visie betekent voor de masochist pijn en ongemak een noodzakelijke prijs, verschuldigd om aan verontrustende schuldgevoelens te kunnen ontkomen: een symbolische zelfcastratie als magische uitdrijving van castratie-angst. Dat deze symboliek